

Mari Peltola, Maarit Veikkolainen, Anu Oilinki

Miljöömatka Monasterissa

Miljöömätka Monasterissa

© 2023 Mari Peltola, Maarit Veikkolainen, Anu Oilinki

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-5979-0

Miljöömatka Monasterissa

Lukijalle

Kirja syntyi halusta tallentaa psykoterapiasäätiö Monasterin miljöön rakentumisen. Halusimme tallentaa kirjaksi perustajajäsenten mittavan kunnostustyön ja sisustuksen helmet. Sisustus on syntynyt monesta palasesta vuosien varrella kiitos jäsenkunnan lahjoitusten, Monasteritoimikunnan ja erityisesti toimikuntaan kuuluneiden miljöövastaavien työn. Monasteri on yhdessä tekemisen yhteisö jokaisella osa-alueellaan.

Roger Maisey ja Tuomo Tomperi ovat ottaneet kirjan upeat kuvat. Kuvia on saatu myös Aino Ketvelin kotialbumista. Kansikuva Tuomo Tomperi.

Tekstien laadinta Mari Peltola, Maarit Veikkolainen ja Anu Oilinki.

Kirjan toimituskunta:

Tuulikki Elo

Asta Huisman

Saara Kaakinen

Liisa Lapinlampi

Anu Oilinki

Mari Peltola

Maarit Veikkolainen

Miljöömatkalla Monasteriin

Psykoterapiasäätiö Monasterin talo sijaitsee osoitteessa Karjakatu 18, keskellä Oulun 1920-luvulta lähtien rakentunutta Raksilaa. Puutarhan ympäröimä vanha talo on miljöönä rauhoittava ja luokseen kutsuva. Monasterin nykyinen toimitalo on ollut alun perin asuinrakennus. Talo ostettiin vuonna 1988 Beata Liljolta ja kunnostettiin Tor-Björn ja Vilja Hägglundin johdolla talkoovoimin. Ahkerilla opintopiiriin kuuluvilla kunnostajilla on ollut toiveena luoda viihtyisä, uudenlainen vastaanottotila, joka ei muistuttaisi kliinistä sairaalamaista ympäristöä. Tavoitteessaan remontoijat ovat onnistuneet hyvin. Museovirasto laati Raksilan alueesta rakennuskulttuurin yleisluettelon 2000-luvun puolella ja kirjasi Monasterin kohdalta luetteloinnin perusteeksi: ”Kohde edustaa tyyppillistä Raksilan puutaloklassismia parhaimmillaan. Se on remontoitu hyvällä maulla, tyylijajulla ja vanhaa rakennusta kunnioittaen.” On ollut ilo saada mahdollisuus tällaisen kokonaisuuden luomiseen.

Rynnistäessäni puolijuoksua vastaanottoa pitämään vilkaisin toimiston ovelta viereiseen huoneeseen. Tyyneästi nojatuolissa istuen psykoterapeutti odotti seuraavaa tulijaa jalkalampun pehmeässä valossa, puutalon hiljaisuudessa. Näkymän kodikkuus rauhoitti mieleni välittömästi. Sitten tervehtimäni psykoterapeutti alkoi kertoa omista päivän haasteistaan, hänkin oli kerennyt paikalle viime tingassa. Illuusio kestävän rauhan tilasta säröili, mutta ei kadonnut. Bachelard (2003) on kuvannut, miten tilat synnyttävät meissä kyvyn kuvitella. Talon suoma tila antaa mahdollisuuden uneksia rauhassa. Tila on yksi suurimmista ihmisen ajattelua, muistoja ja unia yhteen kokoavista voimista. Tila suo uneksinnalle sisäisen turvapaikan.

Psykoterapiasäätiö Monasterin toiminta perustuu koulutusyhteisönä toimimiseen. Toimitila on antanut mahdollisuuden myös psykoterapian vastaanottotilojen vuokraamiseen säätiön jäsenille. Psykoterapiasäätiön syntyä ja toimintaa on kuvattu Mirjami Hietalan toimittamassa Psykoterapiakeskus Monasterin 10-vuotishistoriikissa ”Talo metsässä” (1994). Monasterin toimitalon ylläpitoa ja kunnostamista hoitavan Monasteritoimikunnan työskentelyä taas on dokumentoinut Juhani Korpela teoksessa ”Talokirja – Monasteritoimikunta vuosina 2006–2016”. Nyt toimittamamme kirja keskittyy toimitilaksi rakennetun talon remontoinnin historiaan ja sisustuksen tallentamiseen kuvien avulla.

Monasteri, talvi 2023. Kuva Roger Maisey

Raksilan taustaa

Raksilaa on rakennettu 1920-luvulta lähtien, pääosin 1930- ja 1940-luvuilla. Alue alkoi rakentua asuntopulan helpottamiseksi ja kaupungin uudeksi laajentumissuunnaksi 1920-luvulla. Suunnittelun periaatteena on ollut yhtenäinen kaupunkikuva. Kuusi suurta ruutukaavakorttelia muodostava Raksila on puutaloalue, jossa säännöllinen rakennustapa luo yhtenäisen esikaupungin.

Asuinrakennukset edustavat aikansa suhteikasta klassistishenkistä puutaloarkkitehtuuria. Joissakin kerrostaloissa on funktionalismin piirteitä. Rakennuksissa on useita asuntoja, joita on ajan myötä osin yhdistetty suuremmiksi. Aluetta leimaa yksinkertainen, mutta eloisa yhtenäisyys ja säntillinen katukuva. Tontit ovat kaupungin vuokratontteja, joihin perinteisesti kuuluu sekä pää- että piharakennus. Raksilan rakennukset ovat hyvin homogeenisia. Rakennukset ovat suurimmaksi osaksi hirsi- tai rankorakenteisia asuintaloja.

Raksilan alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Kyseinen status myönnetään kohteelle, joka vaikuttaa merkittävästi kansalliseen kulttuuriympäristöön ja vaatii sen takia erityistä suojelua. Alue on ajallisesti ja tyylillisesti yhdenmukainen kokonaisuus. Raksilassa toimii aktiivinen asukasyhdistys, jonka aloitteesta on 2020-luvulla aloitettu uuden asemakaavan suunnittelu. Asemakaavassa on osoitettu suojelumerkinnot Puu-Raksilan asuntoalueen alkuperäisille rakennuksille. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on alueen valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriarvojen säilyminen.

Raksilan rakennustyypeistä yleisin on pientalo. Asuntoja yhdessä pientalossa on ollut yleensä neljä. Psykoterapiasäitiö Monasterin omistamassa talossa on ollut neljä alakerran huoneistoa ja lisäksi yksi asuintila ullakkotilan pohjoispäädyssä

*Paavo Rintalan romaaniin Pojat (1958) perustuva kuvitus Raksilan puistossa.
Toteutus Oulun Lyseon lukion oppilaat kuvataideopettaja
Hanna Schroderuksen johdolla. Kuva Roger Maisey*

Karjakatu 18

Psykoterapiasäätiö Monasterin talo edustaa 1930-luvun puutaloklassismia. Päärakennuksen on suunnitellut rakennusmestari Kyösti Heikki Kunnas. Rakennuslupa on myönnetty vuonna 1940. Ulkoisesti päärakennus on lähes alkuperäisessä asussa. Päärakennuksen alakertaan on vaihdettu uudet ikkunat, jotka poikkeavat jonkin verran alkuperäisistä ikkunoista. Päärakennuksen ulkokuori on pysynyt hyvin samanaikaisena kuin rakennettaessa.

Sisätilat on uusittu käyttötarkoituksen mukaan. Aluksi toimitiloissa on ollut paljon potilasvastaanottoa, kun koulutuspotilaiden vastaanoton edellytettiin tapahtuvan Monasterin tiloissa. Lisää vastaanottotilaa saatiin, kun lahon piharakennuksen tilalle rakennettiin uusi piharakennus. Alkuperäisen piharakennuksen katto oli päässyt notkahtamaan. Rouva Liljon poika Hannu Liljo kertoi veljensä yrittäneen Lorain-tunkilla suoristaa rakennusta siinä onnistumatta. Lopulta hän ratkaisi asian laittamalla pitkän seipään katon tueksi. Uudelleen rakennettuun piharakennukseen tuli kaksi vastaanottotilaa. Myöhemmin, käyttötarpeen muuttuessa, pienemmästä vastaanottotilasta tehtiin tarpeellinen varasto.

Viimeisin ulkopinnan maalaus on toteutettu vuonna 2015. Pyrkimyksenä on ollut värin palauttaminen ensimmäisen monasterilaisten toteuttaman maalipinnan kaltaiseksi. Viimeisin sisätilaremontti on toteutettu vuosina 2019–2021. Vuonna 2019 uusittiin alakerran pohjoispään lattiat ja välipohjan rakenteita. Vuonna 2021 uusittiin loput alakerran lattiaista ja välipohjasta. Samalla kaksi huonetta yhdistettiin yhdeksi suureksi kirjasto-koulutustilaksi. Tilojen tarve on muuttunut vastaanottotilojen tarpeesta koulutustilojen tarpeeksi.

Talo ostettiin Beata Liljolta, ja hänen poikansa Hannu Liljo kertoo talon tulleen heille äidinäiti Jenni Siltasen kautta. Ostovuosi ei ole tiedossa. Beata Liljo on ollut ostohetkellä naimisissa ja asunut muualla. Äidinäidin kuoltua talo periytyi Jenni Siltasen lapsille. Talo jäi Beata Liljolle, joka asettui asumaan talon eteläpäätyyn. Alun perin asunto koostui huoneesta ja keittiöstä. Hän laajensi asuntoa liittämällä siihen väliovella toisen kadunpuoleisen kamarin. Hannu Liljon kertoman mukaan talo oli huonosti varustettu. Beata Liljo teki vuokralaisille edullisia vuokrasopimuksia, ja Hannu Liljo arvelee, että hän myös ehkä sääli huonosti toimeentulevia ihmisiä. Raksilassa on ollut varustukseltaan vanhanaikaisia taloja, kunnes alue herätti uusien sukupolvien kiinnostusta 1980-luvulta lähtien. Esimerkiksi valtion myöntämien perusparannuslainojen avulla saatiin taloja peruskorjatuksi.

Psykoterapiasäätiö Monasteri hankki toimintansa alkuvuosi-
sina, vuonna 1988, viehättävän vanhan talon omaleimai-
selta Raksilan asuinalueelta Oulussa. Hankintaa seurasi
mittava kunnostustyö, jonka toteuttivat talkoovoimin työlleen
omistautuneet keskiviikkopiirin jäsenet. Haave persoonallisista,
lämmينhenkisistä vastaanottotiloista viehättävän puutarhan ym-
pärimässä puutalossa alkoi toteutua.

Kirja kertoo alkuvuosien vaiheikkaista ponnistuksista tilojen kun-
nostamisessa. Remontointia seurasi huoneiden sisustaminen talon
rakentamisvuosien, 1940 luvun, hengen mukaiseksi. Kirjaan on
koottu kunnostuksenhistoriikin lisäksi runsas kuvallinen materi-
aali talosta ympäristöineen, sisustuksen hengestä ja helmistä.

BoD

